

Nagyrédétől Hegyeshalomig - bölcsőtől a sírhantig - 1937-től 2024-ig

Szeretném hinni, hogy egy szerény, de szívből jövő virágcsokor, néhány mécses és pár összetett, emlékező mondat a Mindenszentek környékén méltó emlékezés egykori kollégánk, Bukovics Benjámintól, akit ez év július 16-án helyeztek örök nyugalomra. Nem szándékom mantrázni az életrajzát, származásától, végzettségen keresztül a kitüntetések felsorolását, amiből mellesleg a bársony párnácskán méltatlanul kevés, összesen három volt. A tehetség, emberség, lélek rejtelve mélyére próbálok ásni azon információk segítségével, amiket kollégáitól szereztem. Nem hullatunk könnyeket, nem jajveszékélünk, hozzá méltó fegyelemmel, de mély érzésekkel emlékezünk rá. Az ebédhelyen akár Bénihez kötődő adomással, élményekkel is. Tartsatok velem, hálás vagyok, köszönöm jelenléteteket. Mert amit ma teszünk itt mi, maroknyian, azt Lőkösházától Sopronig, Záhonytól Letenyéig az összes egykor volt pénzügyőr nevében tesszük.

Biztos vagyok benne, hogy a jelen lévők közül mindenki emlékszik arra az érára, amikor - úgy mond - volt az Isten, második az országos parancsnok, közvetlenül utánuk a hegyeshalmi vámparancsnok. Közülük is – huszonöt esztendőn át - Bukovics Benjámint. Felkészülésem során egy kolléga-barátom megjegyezte: talán a sorrend sem stimmel... hmmm. Ezt értse mindenki úgy, ahogy akarja. Nem lenézve a többit, kijelenthetjük: az összes nyugati határállomás jelentősége eltörpült Hegyeshalom forgalma, teljesítménye, fontossága mögött. Biztos lenne – lett volna – jogosultabb megemlékező nálam, hiszen alig ismertem Bukovics Benjámint, azt is inkább bulvár oldalról, a vezérelt sajtó, illetve protokolláris rendezvények kapcsán. Én éreztem lelkiismereti kérdésnek ezt a mai, kései főhajtást. Bár a róla összeszedett információk alapján, védőszentünk, Máté evangélista szavaival élve: arra se vagyok méltó, hogy lehajolva, a saruja szíját megoldjam. Azért megpróbálom. Jobb lesz a lelkemnek ez után a nap után. Néhány hivatalos találkozásunkból Bukovics Benjáminnal pedáns külseje, racionális korrektsége, joviális mosolya, vitalitása, udvariassága él emlékezetemben.

Bukovics Benjámint 22 évesen lett pénzügyőr a szobi vámhivatalnál, ahol idejekorán kiütközött szorgalma és tehetsége. Képességét először az alapfokú szaktanfolyamon bizonyította olyannyira, hogy bent tartották a soron következő középfokú tanfolyamon, mi több, a következő felsőfokún is. Mindenütt az élen végzett. Szakmai vénáját mindeközben nemzetközi gyorsvonaton, Parassapusztán, Komáromban, Rajkán pallérozta, majd 1967-ben, törzsőrmesterként – még elvtársként - Hegyeshalomba került parancsnok helyettesi beosztásba. Ne feledjük: a nyugatot hermetikusan lezáró vasfüggöny legnagyobb kapujára.

Bukovics Benjámint jó értelemben volt hiú: friss-ropogós, vakító fehér ingben, nyakkendőben, élére vasalt nadrágban: mi több, kizárólag előírás szerint tányérsapkában, pedáns külsővel mutatkozott, és ugyanezt várta el munkatársaitól is. Nem volt féltékeny - nem volt mire. Elve szerint az okos főnök okos emberekkel veszi körül magát, a hülye főnök meg... szóval hasonszőrűekkel. Szavajárása szerint: őrmesterrel vitatkozni nem kunszt, az őrnagyot meggyőzni valamiről, ami jobbá tenné a munkánkat - na, az a cél és érdekem!

Kőkemény fegyelmet tartott, emellett mindig beosztottjai pártján állt - szól egy másik vélemény. Ha elszúrtunk valamit, ő átlátott a szitán, s hiába köntörfalaztunk, addig-addig faggatott, míg kimondtuk a valóságot. Ilyenkor bólintott: „ha nem tudom a teljes igazságot - szólt szigorúan -, nem tudok segíteni. Most már tudom, hogy menthetem magát, s magával együtt a hivatalt.”

Legfeljebb a következő soványka jutalmon látszott, hogy hibája nem maradt észrevétlen. Ugyanígy járt el önmagával szemben: ha valamiben tévedett, de rájött, összerántotta a nagyérdeműt, nyilvánosan belátta a tévedését, korigált. Ez a tulajdonsága adekvát volt azzal: miszerint beosztottnak nem hazudunk! Soha nem kiabált. Soha nem járt nagy mellénnyel, azt tartotta: arról, hogy parancsnok vagy, papírod van. De hogy ember vagy-e, arról saját magad állítod ki a bizonyítványt.

Gyakran, kiszámíthatatlan időpontokban végigszáguldott a placcon, de az éjszakai váratlan ellenőrzéseket helyetteseire ruházta. Különben sose tudtuk, mikor figyel, mert az irodája ablakából a közúti átkelő egyik oldala teljes hosszában látható volt. A belső helyiségekben pedig mindig - a szó jó értelmében vett - ajtócsapkodással, hangoskodva közlekedett. Nem volt szüksége hallgatóságra, sunnyogásra, lopakodásra, pletykákra. Nem volt titkolnivalója, nem volt féltékeny, tisztában volt saját tudásával, és hasonló tudásúakkal vette körül magát, vagy előbb-utóbb olyanná formálódtunk a keze alatt.

A hivatal csúcsra járásakor közel kétszáz fős állományt - beleértve a polgáriakat és kisegítő személyzetet is - felügyelt. Ami a forgalmat illeti, a sűrű kamionforgalom, kényes utasforgalom mellett itt csapódtak le az érzékeny témák is: sport- és külkereskedelmi delegációk, politikai, kongresszusi küldöttek, diplomaták. Bankárok, cégvezetők, miniszterek sosem léptek határt anélkül, hogy pár percre ne tették volna tiszteletüket a parancsnoknál. Bukovics Benjámint példászerűen gyakorolta a szakmai elvárásban hangoztatott rugalmasságot, kiválóan egyensúlyozott a politikai, diplomáciai

elvárások és a jogszabályok itt-ott erőteljesen kátyús útvesztőiben. Intelligens, felkészült, kulturált volt minden szintű kapcsolattartásban. Mindemellett szakmailag, erkölcsileg támadhatatlan. Javasolataival mind a jogszabályok, mind a vámhivatal modernizálásában, korszerűsítésében előbbre lépett, személyzeti és gyakorlati téren kiválót alkotott. Felkészültsége egyensúlyban volt személyiségével, kiállásával mind munkatársai, mind az utazóközönség előtt. Munkatársait, becsben tartotta, kiállt értük, a Vám- és Pénzügyőrségre büszke volt.

És humorérzéke is volt! Hétköznapiakon is, a megfelelő pillanatban. Egyszer a Humorfesztivál stábja egy egész kabarét szentelt a vámszolgálatnak, hegyeshalmi helyszínnel, amelyből egyébként – ma már aranyat érő - kis könyvecske is készült. A kommentátor - élve a szójátékkal - így indította a műsort: mire számíthat egy csempész egy olyan vámhivatalnál, ahol a főnököt Bukovicsnak hívják.

Tisztelt parancsnok úr, kedves kolléga! Ez már a szép pénzügyőr történelem része, ahogy személyed is méltó helyen lenne a Vám- és Pénzügyőrség jeles személyiségeinek fenntartott emlékfalon - ha lenne ilyen. A rendszerváltást követően aztán - amikor urakká avanzsáltunk -, jöttek a szívzörejek. Lelki zörejek kíséretében. Nem véletlenül. Bírta, viselte egy darabig, aztán 55 éves korában, túlon túl fiatalon feladta imádott hivatását. Ahogy ez már lenni szokott, olyanok kezdték ki, martak bele, fordultak el tőle, akiket korábban szárnyai alá vett, támogatott, megvédett, pártfogolt. Talán ez az emberi jellem - azaz jellemtelenség - fájt neki a legjobban. 1992-ben - talán még időben a további keserűségek elől - Bukovics Benjámint alezredes nyugállományba vonult. Így nyert több, mint harminc, nyugdíjban töltött esztendő itt, a számára világ közepének érzett Hegyeshalomban. Viszont elszenvedte két legkegyetlenebb veszteségét, felesége és fia halálát. Bukovics Benjámint! Neved etimológiája szerint te jobb kéz, te szerencse fia; nyugodj békében itt, e sírhant alatt, pénzügyőr kollégáid békés emlékezetében, s most már e maroknyi, rád emlékező kis csapat szívében is.

Isten nyugosztaljon.

Untener Erika